

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

НЕДЈЕЉНИ ЛИСТ ЗА ПОЛИТИКУ И КЊИЖЕВНОСТ.

БРОЈ 33.

НА ЦЕТИЊУ, У ПОНЕДЈЕЉНИК 3. ДЕКЕМБРА (15. ПРОСИНЦА) 1873.

ГОДИНА I.

„ГЛАС ЦРНОГОРЦА“ налази један пут недељом. Стаје: за ЦРНУ ГОРУ и АУСТРО-УГАРСКУ год. ф. 6; по год. 3; четврт год. ф. 1. 50. н. За СРБИЈУ г. ф. 7; по г. ф. 3. 50.; четврт ф. 1. 75. н. За све друге земље год. ф. 8, по год. ф. 4; четврт год. ф. 2. За остале плаћа се за ред 5 новчића. Предплата и све наручбине шаљу се администрацији, а дописи уредништву на Цетиње.

ТУРСКА ПРЕМА РУМУНИЈИ.

Између Румуније и Турске збиља је запето. Јавили смо недавно, по гласовима, који су се проијели, да је на граници према Турској било окупљено 60,000 румунске војске. А у исто вријеме поговарало се, да Румунија хоће, да постигне своју потпуну независност. Међутијем порицаа се та вијест тијем, да је војска окупљена само ради вјежбања, а не у каквој непријатељској намјери против Турске. Војска је донста била окупљена, а је ли ради вјежбања или ради друге какве намјере, или се вјежбала ради исте намјере, то је свакојачко остало отворено питање.

Како влада румунска није дала никаква даља повода, да се мисли о њеној тежњи за скорим коначним одијепљењем од Турске, та би ствар и легла међутијем, да нијесу исти листови владе румунске прије неколико дана на ново је потакли.

„Преса“, орган румунскога министарства, као и „Журнал де Букарешт“, доносе чланке, у којима се захтјева одијепљење Румуније од Турске, т. ј. њена потпуна независност. Потребу ту објашњују не само са гледишта исте Румуније, него и с погледом на културни напредни ступањ Јевропе. Турска је, веле, заостала у цивилизацији према осталијем јевропскијем народима, а Румунија је међутијем јасно показала да напредује. Шта више засвједочено је, да Турска није у стању изједначити са са јевропскијем народима, а о Румунији нема већ сумње, да има иста својства за напредак. „Журнал букарештски“ изриком вели: „Исток мора почињати с ону страну Дунава. Никома, ни самој Турској, не може на штету бити, ако се политички и социјални живот Румуније у слободи развија; напротив била би несрећа, било би злочинства, кад би се хтјело исти удавити у везама, које су већ иструле у дугоме времену. Нека Турска учини себи пријатељицу од Румуније. У томе ће за се веће користи наћи, него кад се без узрока и без успјеха противи њезиноме савршеном развјетку“.

ПОДЛИСТАК.

ПРИМЈЕРИ

ЊЕГДАШЊИХ ПРОСТО НАРОДНИХ ПИСМА

до постанка царског законика у Херцеговини.

У прва времена, по Херцеговини као по Црној Гори и по Боки Которској, докле нису постанли законци, и онђе је није нико знао писати, обично су се људи између себе на устнице о стварима нагађали, а о важнијим и вишим тражили би каква писца који би писао онако као што би прости човјек приповједао, и то без никакве тачке или икаква знака правописа. О оваковим писцима говорили би поједини људи: дај да се тврдимо, Бог зна што посланци да ли поћ (т. ј. може ко од нас двојице умријети!), или боље се у дно лаза нагађати нешто на врх лаза њекад карати, и т. д. Ево дакле три примјера онаких простонародних писма:

а) Опорука.

Боже помози! спасуј мртве а подржи живе, а бо томе нека се зна како дођох ја поп Васо у кућу Шуца Миркова да му учиним тестамент (од гавданског testamenta), гдје га нађох болесна и прама бисрој памети и чиста језика, па ми

Овакве ријечи биле би истините на сваком мјесту а у листу једне владе не могу бити и без значаја особитога. Оне нас увјеравају о поменутој тежњи саме владе румунске. Још више показује то пошта турске владе, коју је сада разаслала свима заступницима изванскијем. „Вама је познато“, каже се у ноти, „да кнежевине које стоје под сизеренством царске владе, уживају њеке повластице, које су им добровољно дали султани. Силе, које су потписале парижки уговор, потврдиле су тај одношај, и признале су, да међународни уговори портом учињени, вежу и те кнежевине. Пошто је дакле автономна вазалнијех земаља у томе оквиру ограничена, онда је јасно, да владе њихове са другијем силама не могу чиниети никаквијех уговора. Па ипак су оне не један подобан уговор склапале. То значи вријеђати права сизеренског двора и то је изазвало најозбиљнију пажњу високе порте. С друге стране неодржање услова за автономну кнежевина могло би ласно шкодити интересима трећега и дати повода рекламацијама“. Порта се за то већ сада ограђује против свакога подобног акта од стране кнежевина и моли заступника да се с дотичним министром спољнијех послова о тој ствари посаветује, па да му, на захтјевање, и препис ноте изручи.

Порта не спомиње у овој ноти ни једну од вазалскијех кнежевина, али је извјесно да је она управљена против Румуније. Истина у ноти се она ограђује само против присвојенога права, што Румунија самостално чини међународне уговоре, али даје се мислити, да је то порти само згодан повод, а прави узрок да лежи само у зебњи, да Румунија збиља ради за одијепљење.

Смјешно је донста, што порта позива гарантујуће силе у помоћ против Румуније, која се тобоже не држи обвеза, те су јој наметнуте парижкијем уговором. А је ли Турска одговорила и једној од обвеза, које је и сама на се примила истијем уговором? Сва султанска обећања остала су до данас на карти, а раја трпи исте зу-

луме, иста насиља, исте неправичности, од којих данас гине, као што је гинула и прије, него су јевропске силе примиле Турску у своје друштво. Сувјеше парижки уговор нарушен је већ не један пут и с друге стране, а најјасније и најсилније г. 1870. Из тих разлога дакле сви су изгледи да ће поменути силе портину ноту равнодушно пријети.

Гласу о наоружању Румуније не дајемо никакве важности. Данас нијесу прилике, да би она хтјела тијем начином задобити своју независност. Највише могла је оно бити демонстрација према Турској у часу кад се народ изјављивао за независност своју и кад порта попреко гледала дјела владина, која дају земљи вид независности.

Румунија је у истину држава независна. Једино данак показује још њену подчињеност Турској. За то би она ласно могла првом приликом згодном или одказати данак Турској, или је позвати, да се једном за свагда израчунају и измире. И на ово нећемо још дуго чекати. Не само да ће Турска на то морати пристати, него ће је привољети на то и оне силе, које својих интереса траже на истоку. Јер напустили Турска Румунију, она је онда скинула с врата себи једнога непријатеља, а нама је одузела једнога савезника, пошто Румунија већ нема шта више тражити у Турској. Никома више не иде дакле у рачун него баш Турској, да жртвује садању своју привидну власт над Румунијом.

За нас пак, за наш народ ово је олет једна околност врло важна, која треба да нас потакне, да што прије предузмемо ријешење нашега питања, т. ј. наше народно ослобођење и уједињење. Онда би и за Румунију била то најзгоднија прилика, да добије своју подпуну независност, и дјелила би с нама, у том случају, силу непријатељску. А постигне ли прије што тражи, то ће доцније постати неутрални гледалац наше усамљеније, теже борбе с Турском.

дих и причестих а он се прекрети па пољуби частни крст и свето еванђеље и рече: Боже и Исусе Христе и божа мајко, помилујте ме грјешника, а ја заврших „амином“!

б) Продаја.

Знано буди пред сваки судом и правим људма гдје би се изијело ово писмо, како данас продаде за вјечни вјек Милутин Јаковљев Пају Крстову земљу ораницу Заушће, од 17 ова усјева и сав метех више земље до врх стране како вода ваља, зе цијену гроша 384. Овој земљи и метеху јесу мргини од озго сеоско пасиште, од озго пут сеоски, с десне стране куће и земље Станише Ђурова а с лијеве брањевине и лазина Јовице Мићупова; и рече Милутин: Ја ову земљу и метех продадох с аламом (с благословом), а Пајо рече: Ја купићу у Милутина, аламу паре; и ту се намијерише как божији шати (прави свједоци) Вучко Ђирић и Никола Церовић, попи се ракија и свак рече: Сретно да буде, да Бог да!

(Потписани само свједоци).

в) Суд добрих људи између једне жене и два мужа.

(Из истинна догађаја).

Слава господу Богу увјек! У име свете тројице и свете богородице данас се састадосмо ми

НОВИ УГАРСКИ ЗАЈАМ.

Неће бити без интереса и за наше читаоце, да виде, како Угарска ужасно траљаво стоји, колико изнутра стављена, толико споља угледом својим, што је њеним новим зајмом опет засвједочено, а у „Обзору“ врло јасно разложено.

Нови зајам износи 153 милиона фор. у сребру — 15 мил. фунти штерлинга — 306 мил. марка немачке државне вриједности. Но Угарска неће добити цијелу ову своту, него за сад само половину, т. ј. 76 и по мил. фор. и то прву трећину т. ј. 25 и по мил. фор. до краја Фебруара 1874, а остале двије трећине т. ј. 51 мил. фор. до свршетка Јула г. 1874. Задужнице, што ће се издавати за ону прву трећину, биће уз курс од 85 и по $\frac{1}{2}$ %, а за остале двије трећине уз курс од 86 и по $\frac{1}{2}$ %. За исплату зајма јамче државна добра, од њега плаћа ће се 6 $\frac{1}{2}$ % камате, а повратити се има за 5 година. Зајам може се уплатити или у Лондону у фунтима штерлинга, или у Франкфурту и Берлину у маркама сребра, или у Бечу и Пешти у нотама банкиним. У првом случају узети ће се, да је 117 фор. а. вр. — 10 фунти штерлинга, а 172 фор. — 300 марка сребра. Државне ноте (Staats-schatzscheine) издаваних у Лондону, намириће угарски ерар, а овај се обвезује к тому, да ће све, од продаје држав. добара добивене новце употребити на амортизацију дуга.

Овај је зајам угарски дакле врло скуп. Од сваки 100 ф. које она дугује својим вјеровницима, добија она само ф. 85 и по, дакле мање ф. 14 и по. Дакле од првих 25 и по мил. фор. добиће она само 21,802,500 фор., а од друге двије трећине 51 мил. фор., само 44,115,000 фор. Укупно дакле мјесто номиналних 76 и по мил. ф. добиће само 65,917,500. Па ни ове све неће досијети угарској влади у руке, јер се има 2 $\frac{1}{2}$ % номиналне вриједности одбити у име провизије, т. ј. награде онијема, који се брину за извршење зајма. Та провизија износи 1,530,000 фор. Угарска добија дакле само 64,387,500 фиорина, а то је мање за 12,112,500 ф.

Осим што је овај зајам прескуп, прима Угарски на се још и другијех тешкијех жртава и терета, који се односе посредно или непосредно на државну благајну. Угарска обвезала се из пр. да ће намиривати државне ноте гласом на ингл. фунте штерлинга. Колико ће имати да плати не зна се, јер се не да ни из далека означити колико ће бити државног папира на ингл. новац. Свакако биће знаменита сума, ма се и тврдило, да су главна мјеста конзорције Берлин и Франкфурт.

За врло штетно и недостојно по државу сматра се и то, што су сва државна имања заложена за дуг и што се Угарска обвезала, да ће, све што прода од тих имања, употребити једино на исплату дуга. Неће дакле моћи новце од туђа добивене употребити ни на какву другу корисну сврху, него их мора чувати, да послуже пет година исплати дуг.

Најпослије за велик терет држи се и то, што је курс сребру већ унапријед установљен.

Течајем ових пет година, за којих се има исплатити зајам, јамачно неће остати курс непромјењен. Догодили се, да придо на сребро падне, друштво ће тражити, да му се дуг намири у Бечу у банкиним нотама и то рачунајућ ф. 117 на 10 фунти штерлинга, а придо износиће можда 9 или 10 $\frac{1}{2}$ %. Порасте ли придо Угарска ће опет штетовати, јер ће се тада захтјевати исплата у Берлину или Лондону.

Са сваке стране дакле зајам је овај врло исповољан, што се и у сабору признало и ипак се морао закључити, јер без њега неби било новаца, а без новаца запела би цијела управа државна.

ДОГАЂАЈИ У СВИЈЕТУ.

Саопштавамо ниже бесједу, којом је кнез српски отворио народну скупштину. У тој првој сједници бирани су кандидати за председника скупштине и од шесторице, који су највише гласова добили, кнез је поставио и опет Карабиберовића за председника а за подпредседника Љ. Каљевића. Због промјене министарства, као што се и у бесједи каже, неће у овом засједању бити много законских предлога од стране владе. Највише ће их бити од министра финансије, од којих су најважнији: предлози о подмирењу овогodiшњег дефицита у државном буџету и о ковању српских новца. Питање о жељезници одложено је за идућу скупштину, а можда ће се одложити и за даље вријеме, јер се у садашњем економном стању земље све сумњивија корист њена показује.

Далматински сабор отворен је у прошлу суботу. Председник сабора, г. Љубиша, напомиње у својој бесједи, шта све има да сврше народни заступници у овоме свом кратком засједању, па им нарочито препоручује, да се постарају за начин, како да се помогне народу, коме ова неродна година глађу пријети. Права саборска сједница одложена је за сриједу (прошлу), јер се није био довољан (по закону) број заступника окупио, што је доиста жалосно.

Двадесетпетогодишњица цара аустријског прослављена је у цијелој монархији великом свечаношћу. Том приликом помиловао је цар све оне, који су осуђени или се под судом налазе за преступе политичне и за увреду величанства. Ушљед тога изишли су из тавнице већ и они, који су били осуђени због оногмањског раковичког устанка. Истом пригодно установио је цар медаљу за све војнике који су учествовали ма у којем рату од година 1848, 1849, 1859, 1864, 1866, 1869. Све које како, али то декорирање војника за г. 1848-49 и 1869 доиста је интересантно!

Инглешким листовима није по вољи уговор између Русије и Киве, кога смо у прошлом листу саопштили. Русија је вели „Spectator“, присвојила Киву и ако је рекла да неће. Није истина посјела Канат, али један је дио себи при-

сјединила, а од другога учинила је кана својим вазалом. Кан је постао просто чиновник руски. Ако је цијељ овога освојења управљена против Персије, ће кан доста учинити може, онда је то вјест непријатна. Нису наши посједи у Индији, него сама наша држава у опасности је, јер је мета сталне олитике петроградске владе сад и вазда — Цариград. Кад би Русија уграбила час, да је Инглешка у заплету, Индија у неприлици, а Француска да јој се удвара, озбиљна опасност наметнула за моћ шахову. И Русија мисли, да је већ дошло то вријеме. Но можда није и неће доћи, али у Цариграду треба да су и дан и ноћ будни и на опрезу“.

Саопштавамо бесједу, којом је кнез српски отворио народну скупштину 15. Новембра:

„Поштовани посланици!

Долазећи у средину народних представника прва ми је мисао и прва жеља, да вас са добродошлицом поздравим.

Од времена последње скупштине никакав ванредни догађај није одвратио моју пажњу од обичног тока земаљских послова.

Закони, које сте на прошлом нашем састанку претресали, ступили су у живот, и земаљске се власти по њима управљају.

Трговачка и финансијска криза, која се у овој години у највећем размјеру на најважнијим пијацима свјетским појавила, и која још и данас није савладана, довела је нашу трговину у врло тежак положај. Пређашње неплодне године узрок су те су пошљедице ове кризе за нас много осјетлије постале, него што би иначе морале бити. Моја је влада, колико је то према ограниченим средствима могуће било, притекла у помоћ земаљској трговини, а искуство овогodiшње најјачи је доказ од колико је потребе за нашу земљу, да трговина не буде, као до сад, остављена да готово искључиво зависи од страних кредита. У осталом да се ово у што потпуној мјери постигне, нужно је да најозбиљнију пажњу поклонимо на унапређење пољске привреде и радности.

У течају ове године ја сам предузео путовање по страним земљама. Срећан сам што вам могу казати, да сам свуда, а нарочито од стране Његовог Величанства Императора Аустријског, Краља Угарског, предусретат са великим одликовањем. Тако исте и срдачни пријем, који ми је указао председник француске републике, маршал Мак-Махон, оставио је у мени незаборавни спомен. Говорећи о том с признателношћу, ја сматрам одликовање мени указано као нов доказ пријатељства и уважања спрам српског народа.

Одношаји моји спрам сузереног двора и гарантних сила задохнути су од моје стране жељом, да поред одржања у поштовању наших права, осигурамо Србији и благонаклоност и потпору ових високих дворова. Ја имам основа надати се, да ће овако наше одржање имати само добре пошљедице за многобројна питања, која нашу земљу интересују, и која је тешко или немогуће

судци кметови пред црквом светог Павла у Требињу, позвани од једне стране братства Јовице Перишића а с друге стране од братства Николе Пејовића, који се на круцино западише последије друге удаје Анђе шћери реченога Николе. Погледасмо се и преборисмо и рекосмо: Ево нас у име божије дванаестица, што значи да је дава (права) спрам по мртве главе; и пошто се сви на крст и на еванђеље заклесмо, да ћемо право по нашој души а не по ничијему хајтару судити, привласмо обе стране и рекосмо: Зборити највише Никола, а чисто и право по твојој души, а ти Јовица слушај.

Никола. Ово је браћо и господо, десета година како вјерих и удомих моју шћер Анђу, као што се вјера и удава свуд по земљи и по свијету, за Јовичина сина, који нешто омрзну на моју ћер, не знам за што (већ ако их није кога) на вјенчању замањчао или ни испод кућњета трага на пртеноме коњу узео сакрио), те он посље два три мјесеца задими негђе главом без обзира по свијету ни с те ни с ове, ни договором с никим: с Богом! Пробоше пунаних девет година да моме зету не знадосмо трага, нит јавља а камоли посла оцу књигу или рогадију (свакојаке робе што обично морнари кући шаљу). Еле је моја ћер за њунаних девет година у свој дом чамила, ни дјевојка ни жена, ни распуштаница нити удовица, него у залуд жена за жива мужа. Богме го-

сподо! опростите што ћу вам сад од љуте моје невоље рећи: сви смо од крви и од меса; ћер ми чекај мужа 9 година; не дочека га; удала се као свака љезина друга да буде мајка а не да туђу кућу у залуд двори; три данас, три сутра, најјача трипа; није ласно моја господо! зауставити гору о Ђурђевудне да не пупча, а ливаде да не цвјетају; а ко хоће частно пије му ласно; још млада и здрава; у селу на претек младих момака, те се њекамо — јади је не знали! — без ничијега знања сљуби с Перишом Милићем, и лани кад је у род долазила каза ми, да опрстите, она моја (жена): бијаше, вели ми, нешто веселија но првијех година, и кад је на прело сиђела с љезиним другарицама све њекакве приговоре као загонетке изваљивала, и њекакву чудновату пјесму започела пјевати, коју ја никад до данас ни чуо а камо ли разумио нијесам; па кад виђе матер да изненада дође, прекиде пјесму. Од ове пјесме запамтио сам само сљедиће ричеј:

Гвездо вила птица ластавица,
За вунаних девет година дана;
Савијала, среће не имала.
Дође соко из земље пезане,
Ластавици гвездо разметнуо,
Мамно је док је уловио

Смијешна је, господо моја, женска ћуд. Нас је људе Бог одликовао снагом за 10 жена, а једну жену лукавством за 10 људи; те се она договори с Милићем без мојега и Јовичина знања и благослова; побјези с њим из куће и вјенчају се, ево сада шести мјесец. Пити сам ја ни свекар јој Јовица што овој њиховој работи сјетни ни честни (ни савјетовали ни учествовали), него ето њих а ево нас; разаберите и прорешетајте ствар, пак у рукама вам мјере; мјерите како вас Бог учи; само да нас у миру оставите док међу наша два племена неби крв легла.

Један од судника. Сад ти, Јовица, говори да чујемо твоје разлоге!

Јовица. Ето сте, господо, чули од Николе како за моје зло оженх мојега сина за његову ћер; а просто је и зло по сто пута па и турска сабла која нас од Косова сјече; али не проста нова брука и срамота која на моју кућу — ни криву ни дужну — паде. Мој син последије три мјесеца вјенчава, све о једном нешто омрже на свога законитога друга, а она на њега, и не може бити друго него им је њекаква зла душа нешто нахудила; побјеже по свијету ни: с Богом! Душа једна врата има, господо моја; ваља умирати и право зборити. До душе, жена га је поштено чекала и трудила се у мојој кући, као око љезина порода; али кому је, господо, жалије и некорније било као јадноме оцу? Могла је

дошло нам је као судски председник г. Фрари, и ми се управо његовом доласку обрадовасмо јер га познајемо, будући он је међу нама неколико становао као државни тужилац при истој суду, и ми се надамо од њега потпуној правичности у о-судама, а тако исто да ће опоменути и његовог секретара Матковића и све њему подобне да у будуће пристојније и без пристрастности буду поступати; а што се тиче њеких гладних дневничара, њих може најлакше измијенити са другима поштенијем без пазити ко је какве вјере, а при свему треба да се не одадне црној секти, јер ће га прије или касније на какву непријатност наћерати. — А кад неби на жалост, њеки чиновници промијенили своје недостојно поступање и ако се неокану савјетовања и подржавања ове противне партије, могло би се најлакше изродити доста грдни ствари и још грђи пошљедица, па ако би се до тога дошло, нека висока власт свако зло пропише њеким чиновницима, који су у 1869 г. такођер проузроковали оним жалосним случајевима. —

При свршетку да вам јавим још, како је у вече приликом прослављања двадесетпетогодишњице владања нашега цара, дошло до сукоба између наше одушевљене младости, која је ишла сокакком пјевајући; "Радо иде Србин у војнике," и кличући "живо наш цар!" — и између наших противника, међу којима је, кажу, било и чиновника и гладничких дневничара. (Дописник опширно описује овај немил догађај и поименце спомиње неке од тих некретниковића. принуђени смо изоставити то, једно, због простора листа, друго због тога, што се може очекивати, да ће само опћинско управитељство код суда тражити ајјека против истога настрадаја понашних талијомана, јер је оно баш дужно тражити казне подобнијем ноћнијем шкандалима, а у овом случају тијем прије, што су исти демонстрирали против свечаности. У.)

Н О В О С Т И.

АРБАНИЈА. — Пошљедице Шефкет-пашине владе сад се показују. Арбанија је сва узмућена. Миридитски капетан Кола су 1500 Миридита заузео је друм и у Скадар непушта никога и ништа осим писана за консуле. Ишту да се пуште из тавнице сви Арбанаси. О најновијим догађајима допијемо у идућем броју допис.

ЧЕШКА. — "Покрок" доноси седам ступаца великог очитовања Палацкијево и Ригерово, зашто они нијесу за приступ у сабор. "Покрок" је с тога заплијењен, те му слог у штампари повјерителство разметнуло. У многијем такчака краће-ну споменуци доноси је "Чех".

ХРВАТСКА. — Да Мађари опет зановјетају, види се из овога, што последњи "Обзор" пише: "Сбиља Мађари мисле, да су доста дуго били у миру с Хрватском, па већ спремају нову кавгу, како би имали повода не држати се ни ревидиране нагоде, као што су прву са свим били изопачили. Није сам Футаки, који се намиче одлучујућим судцем у нашим стварима, чему смо, како смо јучер примјетили, највише ми сами криви, јер безбројним нашим слабоћама допуштамо, да незнатни људи на наш рачун стичу ничим не заслужену и неоправдану важност, пак нам се онда такви намичу за државите савјетнике, да-паче мјеродавне оLINE. Таков човуљак подиже се ауторитативно у "П. Лојду" проти логичкому смислу §. 5. ревизионалнога закона, па тврди, да се то сад изненада из кругова народне странке тражи, која, да се незна из каквих разлога, неволи садањем министру. Доста је та тврђа, да се увиди државитост тога наметника у нашим пословима.

За "П. Лојдом" поведи су се на кавгу вазда брзи и други листови мађарски, поглавито "П. Пабло" који овако пише: Да ли ово мњење диге сви кругови Хрватске (т. ј. гледе докнипућа протупотписаног министрова у аутономним пословима Ур.), ми не знамо али то је сигурно, да овај захтјев стоји у протусловју са позитивним уставом ваља закона, као што и са законитим положајем министра. Нећемо, да вјерујемо, да хрватска једна фракција већ опет тражи ревизију ревизије, али нам кажу, да ће се овдје у Пешти такову захтјеву одлучно одупријети.

Ми би питали "П. Пабло" у којем §. нагоде или неке ревизије налази се, да министарима

протупотписивати ствари тичуће се аутономних посала? Мора се признати, да је с наше стране учињена погрешка, што се није заједно с ревизијом, ревидирао и закон о устројству зем. владе, у ком је подијељен протупотпис министру, те заједно подастро на санкцију, да се тако препријечи криво тумачење од стране угарске и уклони свака свађа, која ће по свој прилици постати неизбјеживом.

ИСПАНИЈА. — Владина републиканска војска једнако бомбардује Картагену. Устаници се жестоко бране, али до сад морали су се већ предати.

Размирица са Америком скоро је била изравната, јер је влада мадриска пристала на сатисфакцију, коју је Америка захтјевала. Но устаници на Куби не пристају да издаду брод "Виргинију" и због тога заплет остаје још једнако озбиљан.

АУСТРИЈА. — Цар аустријски полази извјестно 25. о. м. у Петроград, гдје ће дакле присуствовати вјенчању царевој ћери велике кнегиње Марије. Враћајући се из Петрограда задржаће се у Кракови два дана. Пратиће га министар Зјемалковски. Једна депутација из Прага предала је цару молбу за помиловање Скрјешовскога.

УГАРСКА. — Министарска криза још траје. Села није се хтио примити министарства финансије, за то је на кап и Слави, председник министарства дати оставку. За то ће се гледати, да се одржи целокупно садање министарство, иначе пада и досадања саборска већина.

Р А З Л И Ч Н О С Т И.

(Невоља у Банату). У Банату је ове године велика оскудица какове небијаше дуго. Колика је, види се одатле, што је војна управа морала из Њемачке добивати 9000 центи ражова брашна за војску.

(Људи живе сад дуље, него ли прије). Обична је ријеч да људи у наше вријеме не живу колико су првашња времена живили. Као што је много свачеса неистинита узето под истину те прешло у обичајни говор, тако је и ова ријеч. У граду Ђеневи воде се почамши од године 1560 точни пописи о помору пука. Људи су у оно вријеме у Ђеневи попријеко жјвили 22 године и 6 мјесеци, а сад живу попријеко 40 година и 5 мјесеци. У триста година мало што се није подвостручила трајност људскога живота у Ђеневи. Ну и другђе има доказа да људи дуље живу него ли су прије. У четрнајестом стољећу умирао је у Паризу у години један човек од шеснајест, сад неумири ван попријеко једац од тридесет и два. У енглешкој вао је г. 1690 године на тридесет и три човјека један случај смрти, сад помре сваке године свако четрдесет и друго чељаде.

(Коначни рачун о изложби) учињен је овај њеки дан. Издао је свега срупа на изложбу 19700000 фиорина. У прорачуну, одобрену по државном вијећу, уврштено је за изложбу 15700000 фиорина, остају дакле 4000000 мања. Главно равнатељство изложбе било је много мање ставило у прорачун, него ли је државно вијеће одобрило, те би дакле мањак био много већи, да је прихваћен предлог равнатељства. Примљено је свега скупа од прилике нешто преко четири милиона форинти; дефицит је израван и без помоћи од државе. Укупни приходи од изложбе нису јоште посве израчунани, јер има управа јоште обрачунати са жељезницама и поштанским уредима, који су продавали карте за изложбу. О доходу какову за државу неима ни говора. Све изложене градње остат ће у властништву ерара, у колико није у појединијем погодбама иначе уговорено. Такових погодба има више а има их које су чудновате. Материјал на пр., од кога је већи дио кровова на изложбеним сградама има остати творилачаром, који су кров крили; кров ротунде остаје Харкорта, ако се изложбена сграда сруни и т. д. Поједине ставке прорачуна прекорачене су петероструко, шестероструко паче и дванајестероструко.

(Практичан строј). У Енглешкој извадио је њеко патент на строј, који повце броји и вазда показује, колико је на којој страни новаца. Тај изум био би занста врло практичан особито од кад све го чешће нестане људи, који имају сбројењем новаца посла. —

(Жена, која је родила у једној години петеро дјете). У Махичну родила је њека мала, слабашна жена у мјесецу Јануару једно дијете, а сада прије неколико дана родила и опет, дакле у једној години два пут, ал сад наједан пут само четвере женских. Дакле љетос укупно петеро дјете!

(Кртолин јубилејум). Кртола, та велика благодат човјечанства, слави ове године свој стогодишњи јубилејум. Истина Бог већ у 16 стољећу допио га у Јевропу адмирал Драко, ну његову расплуду и уведуњу толике су се и тако силне запријеке на пут стављале, да је исто посвему престало; истом учењаку Парментијери пође г. 1673 у Француској за руком у великој га мјери насадити, те испословати, тако да се је исти управо истом пред сто година почео овђе, а оданле и у цијелој Јевропи увађати. "Г. Л."

(Новине мртвих)! Седам година излази већ лист под насловом: Nachrichten von Deutschland und der Schweiz, те јавља имице ко је све умро у Њемачкој и Швајцарској. Чудновати лист излази сваке недјеље један пут у великом облику. У последњем броју испунила су имеча преминулих само 14 ступаца, дугачких колико ступци "Тајмса" и ситно тисканих као у "Гајмсу"!

(У Америци) закон строго захтјева, да сваки до 15 године иде и школу. — У Хустоњу има једна млада госпођа, која се је веома рано удала, па пошто закон никаквих изузетака не трпи, то и она мора сваког дана тачно у школу ићи и часове похођати, а собом носи и своје мало дијете. —

(У Русији) долази на 10,000 становника 150 дјете из основних школа, у Аустрији 830, у Белђији 1140, у Француској 1150, у Холандској 1280, у Енглешкој 1409, а у Прусској 1520.

(Чудноват рачун). Њеко је израчунао у листу "Рапелу" колико ће година бити некојим знаменитијим особама у Француској ако ложиву кад мине седмогодишња власт Мак Махонова. Грофу Шамбору биће тада 60 година, царскому принципу 25 година, грофу Парису 42 године, војводи Шартру 40 година, војводи Немурсу 66 година, принципу Жонвилу 62 године, војводи Амалу и принцу Наполиону 58 година, маршалу Мак Махону 72 године, Тијеру 83 год., Гамбети 44 год. а Шангарнијеру управо 100 година.

(Најстарији питоми шипак) што се знаде да је на свијету находи се у Хилдешајму уз зид столне цркве. Веле да му има хлјаду година! У деблу има стопу у промјеру а на 15 стопа од земље растао се је у шест огранака. У средњем вијеку дао је бискуп Хелисон прекрिति шипак да му не нахуди олуја.

К Њ И Ж Е В Н О С Т.

У Биограду у државној штампарији изишла је:

"Општа реторика за ученике првога разреда у Богословији биоградској", написао Владимир Вујић, професор. Цијена 7 гр.

"Физиологија гласа и гласови српскога језика, лингвистична студија Стојана Новаковића. Цијена 5 гр.

Пет. В. Недељковић, инципрски поручик у Биограду позива на претплату на књигу "Пољска фортификација" написао руски инципрски генералмајор П. Андријев. Књига ће имати 15 табака и преко 230 слика. Цијена 20 гроша. Рок уписивању до Априла н. г.

У књижари браће Јовановића у Панчеву могу се добити ова дјела

"Les Serbes de Hongrie, leur histoire, ect." Цијена ф. 2 20. нов.

"Le monde Slave". Par Louis Leger. ф. 2. "Der Leuchthurm des Ostens". Serbien und Serben. Von Gustav Rasch ф. 2 30 нов.

"Die Türken in Europa". Von G. Rasch. 2 Bände. ф. 4 50 нов.

У Крагујевцу, у сред Србије, основана је д'уштвена штампарија, која од Новембра издаје лист за науку и политику "Јавност". Лист је независан, слободоуман. За то га много препоручујемо нашем свијету. Излази три пут недјељом. Цијена му је годишње ф. 12.